

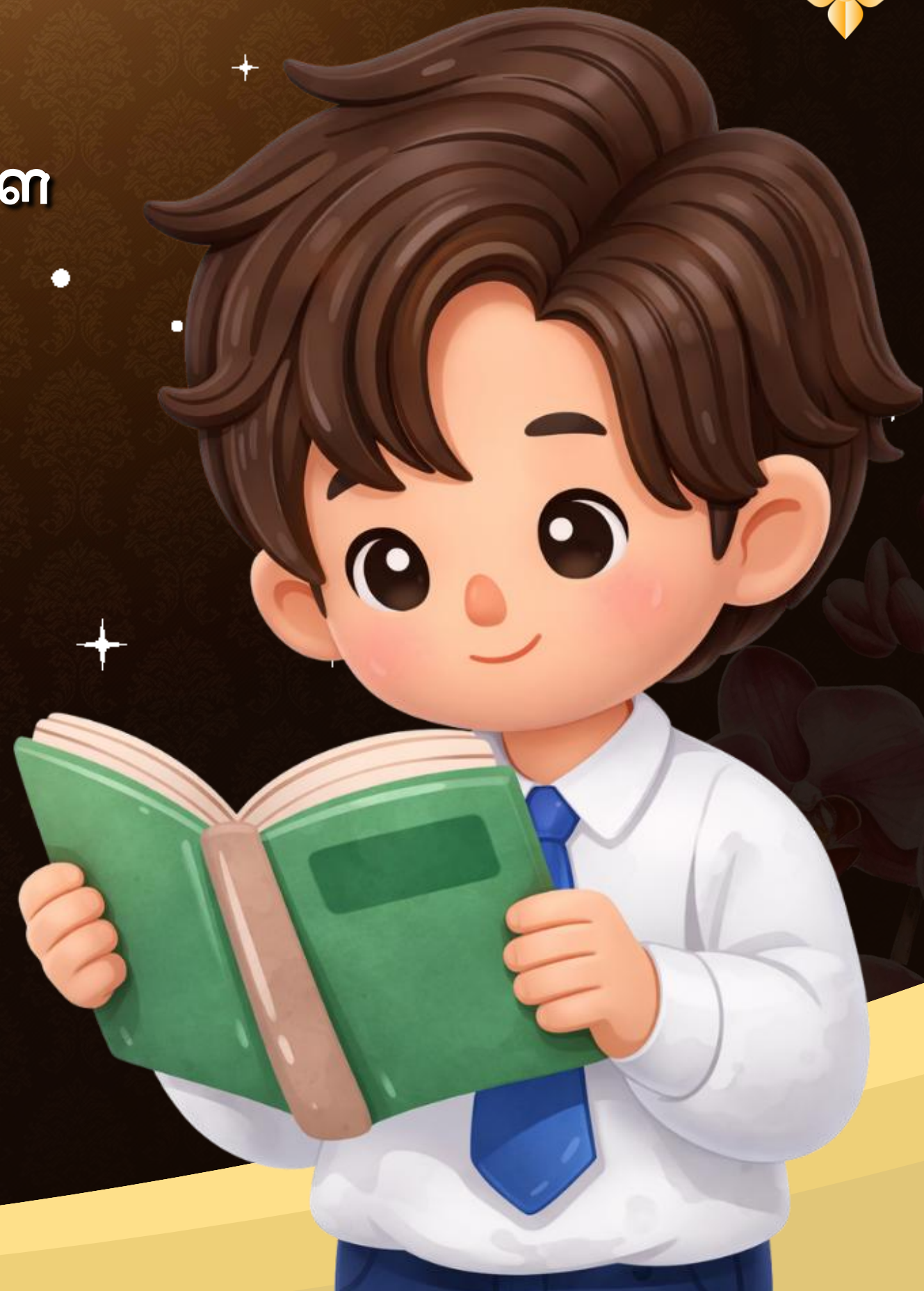
รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

หน่วยที่ ๔ บทพากย์เอราวัณ

เรื่อง สิบทราบ ภาพย์ฉบัง ๑๖ (๑)

ครูผู้สอน ครูธีรสุด ฉำทรัพย์

สืบทราบ ภาพย์ฉบั้ง ๑๖ (๑)

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. บอกฉันทลักษณะการอ่านกาพย์ฉบัง ๑๖ จากบทพากย์เอราวัณได้
๒. อ่านออกเสียงกาพย์ฉบัง ๑๖ จากเรื่องบทพากย์เอราวัณได้ถูกต้อง
๓. สะท้อนประโยชน์ของการฝึกฝนการอ่านกาพย์ฉบัง ๑๖ ได้

 คำถามชวนคิด

ทบทวนความรู้
ที่ผ่านมา

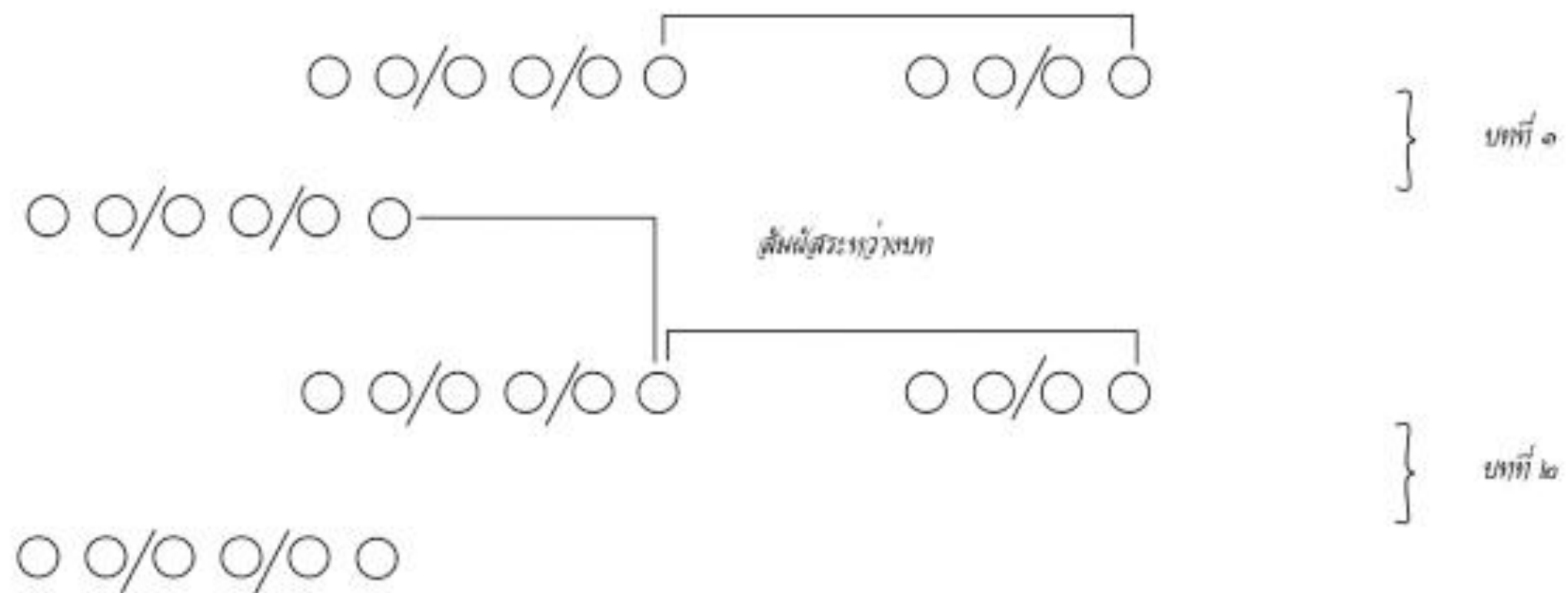

“ผิวห้องกังสดาลดนตรี พิณพาทย์เกรี แลศัพท์สังข์
ตัดเอง หนึ่งโสดควรรูปพระเพลง บังเอิญเป็นเอง
แลไซชลธารา เดือนเดียวมีอุปราคา ราหาพาธา
ระวิศศิทั้งสอง หนึ่งน้ำไหลหลังมานอง เป็นโลหิตหนอง
ครันแล้วก็สุทธิใสสร่ง”

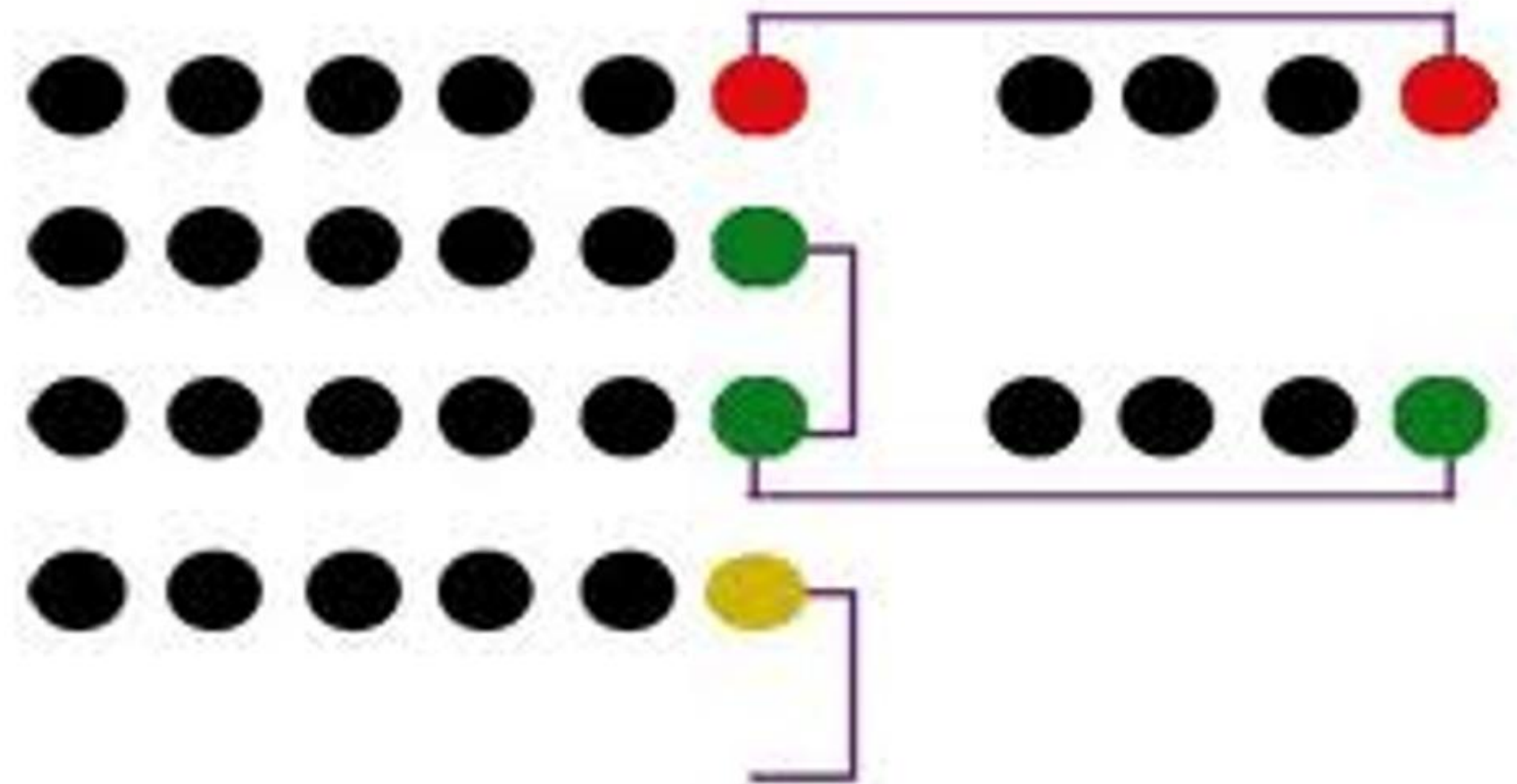
แผนผังภาพย้งบัง ๑๖

ขอขอบคุณที่มาของภาพ <https://teacherpisit.wordpress.com> ความรู้เกี่ยวกับวิชาภาษาไทย เรียบเรียงโดย ครูพิสิทธิ์ สุวรรณธาดา

ผังภาพย้งด๋

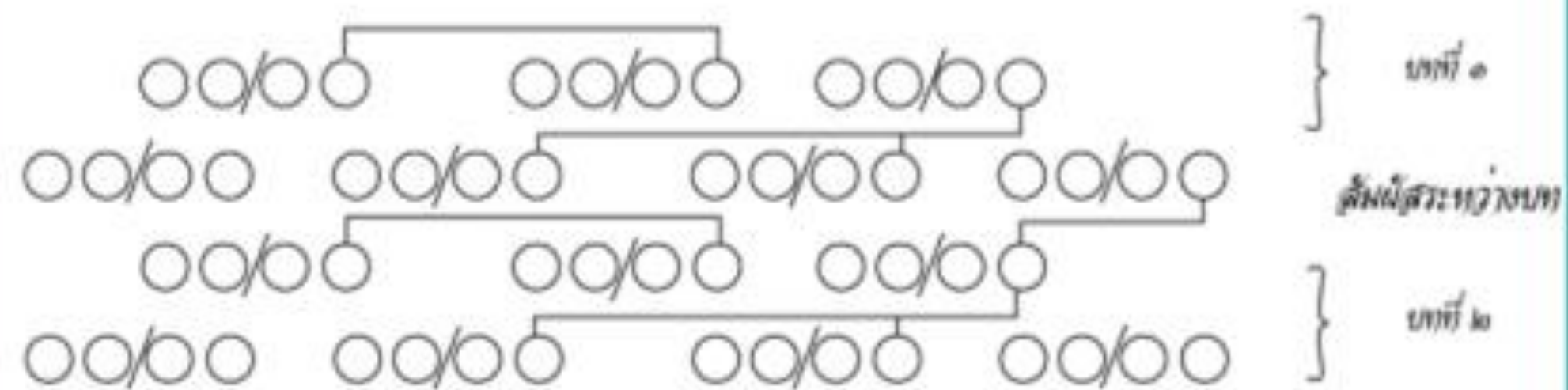

ขอขอบคุณที่มาของภาพ <https://suchadam๕๖๕๑.wordpress.com/> จวีวรรณ คูหาภินันท์.

การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน (Reading and ReadingPromotion). กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์, ๒๕๔๒.

แผนผังภาพยฺสร้างคํางค์ ๒๘

ขอขอบคุณที่มาของภาพ <https://teacherpisit.wordpress.com> ความรู้เกี่ยวกับวิชาภาษาไทย เรียบเรียงโดย ครูพิสิทธิ์ สุวรรณธาดา

จากการพิจารณาสาร ควรเป็นคำประพันธ์ชนิดใด

“ผิวซ้องกังสดาลดนตรี พิณพาทย์เกรี แลคัพท์สังข์
ตัดเอง หนึ่งโสดควรรูปพระเพหลง บังเอิญเป็นเอง
แลไชชไลธารา เตือนเดียวมีอุปราคา ราหาพาธา
ระวิศศีทั้งสอง หนึ่งน้ำไหลหลั่งมานอง เป็นโลหิตหนอง
ครั้นแล้วก็สุทธิไสรสรง”

ผิวข้องกังสดาลดนตรี พิณพาทย์เกรี
แลคัพท่สังข์ตัดเอง

หนึ่งโสดควรรูปพระเพลง บังเอิญเป็นเอง
แลไชชไลธारा

เดือนเดียวมีอุปราคา ราหาพาธา
ระวิศคีทั้งสอง
หนึ่งน้ำไหลหลั่งมานอง เป็นโลหิตหนอง
ครั้นแล้วก็สุทธิไสสรง”

ภาพย์ฉบั้ง ๑๖

คำประพันธ์ประเภทภาพย์ บทหนึ่งมีเพียงหนึ่งบาท
บาทละ ๓ วรรค บั้คับจำนวนคำและสัมผัส ไม่มีบั้คับ
เอก-โท หรือครู-ลหุ ภาพย์ฉบั้งที่กวีนิยมใช้ในวรรณกรรม
ตั้งแต่โบราณคือ ภาพย์ฉบั้ง ๑๖ เคยเชื่อกันว่า
ภาพย์ เป็นคำประพันธ์ที่ดัดแปลงมาจากฉันท

กาพย์ฉบัง ๑๖

กาพย์ฉบัง ๑๖ หนึ่งบท มี ๑ บาท แบ่งออกเป็น ๓ วรรค ดังนี้

- วรรคที่หนึ่ง (วรรคสดับ) : มี ๖ คำ (พยางค์)
- วรรคที่สอง (วรรครับ) : มี ๔ คำ (พยางค์)
- วรรคที่สาม (วรรคส่ง) : มี ๖ คำ (พยางค์)

รวมทั้งบทมี $๖ + ๔ + ๖ = ๑๖$ คำ

ภาพย์ฉบั้ง ๑๖

แต่สำหรับ ภาพย์ฉบั้ง นี้ไม่ปรากฏว่ามาจากฉันท์ชนิดใด
และไม่เหมือนภาพย์ชนิดใดในตำราภาพย์ ขณะที่สุจิตต์ วงษ์เทศ
ระบุว่าภาพย์ฉบั้งเป็นฉันทลักษณ์เขมร โดย ฉบั้ง มีรากจากคำเขมรว่า
“จุบ่าง” หรือ “จัมบ่าง” (ไทยใช้ว่า จำบั้ง) แปลว่า
รบ, สงคราม แต่กวีเขมรบรรยายฉากสงคราม,
เคลื่อนทัพ, ลูรบ แล้วไทยเรียกฉบั้ง

ภาพย้งฉบั้ง ๑๖

ภาพย้งฉบั้ง ๑๖ หนึ่งบท มี ๑ บาท แบ่งออกเป็น ๓ วรรค ดังนี้

- วรรคที่หนึ่ง (วรรคสตั้บ) : มี ๖ คำ (พยางค์)
- วรรคที่สอง (วรรครั้บ) : มี ๔ คำ (พยางค์)
- วรรคที่สาม (วรรคสั้ง) : มี ๖ คำ (พยางค์)

รวมทั้งบทมี $๖ + ๔ + ๖ = ๑๖$ คำ

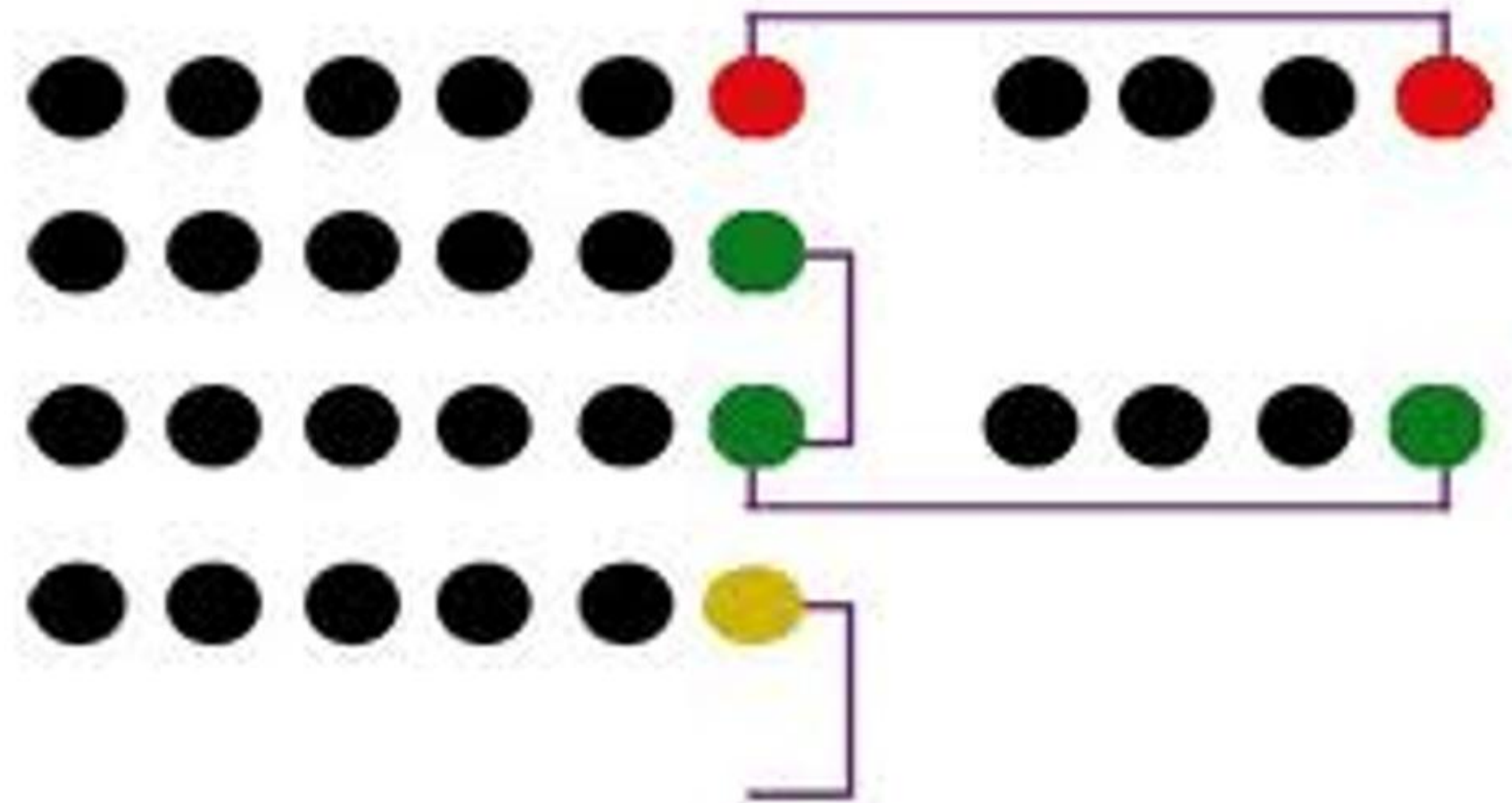

ภาพย้ง ๑๖

สัณส์ของภาพย้ง ๑๖ แบ่งเป็น ๒ ชนิด ที่ถือเป็นสัณส์ย้งคัษ

ชนิดของสัณส์	ตำแหน่งสัณส์	แผนผัง
สัณส์ระหว่างวรรค (สัณส์นอก)	คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ สัณส์กับ คำสุดท้ายของวรรคที่ ๒	○ ○ ○ ○ ○ ○ (ก) ○ ○ ○ ○ (ก) ○ ○ ○ ○ ○ ○ (ข)
สัณส์ระหว่างบท	คำสุดท้ายของวรรคที่ ๓ (วรรคส่ง) สัณส์กับ คำสุดท้าย ของวรรคที่ ๑ ของบทถัดไป	บทที่ ๑: ... ○ ○ ○ ○ ○ ○ (ข) บทที่ ๒: ○ ○ ○ ○ ○ ○ (ข)...

ผังภาพย้งบ้งด๖

การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน (Reading and ReadingPromotion). กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์, ๒๕๔๒.

ภาพย้ง ๑๖

ภาพย้ง ๑๖ หนึ่งบท มี ๑ บาท แบ่งออกเป็น ๓ วรรค ดังนี้

- วรรคที่หนึ่ง (วรรคสัดบ) : มี ๖ คำ (พยางค์)
- วรรคที่สอง (วรรครับ) : มี ๔ คำ (พยางค์)
- วรรคที่สาม (วรรคส่ง) : มี ๖ คำ (พยางค์)

รวมทั้งบทมี $๖ + ๔ + ๖ = ๑๖$ คำ

การอ่านกาพย์ฉบัง ๑๖

๑ เจ้านายองค์ใดในไตร
เหมือนพระผู้นั่งเกศา

โลกฤจะมิ

๑ ขอพึงยุคลบาทา

ไปจนเวลา

ประจวบเมื่อกลับบรรลั ๑ (มัทนะพาธา)

การอ่านกาพย์ฉบัง ๑๖

๑ เดือนสิบเอ็ดสิบสองน้ำมาก ไปเที่ยวป่าจาก
ถูกลากโคลนเลนเปื้อนเลอะ
๑ พระทองรองเท่านั้นเถอะ เปนแผลหว่าเหวอะ
ประเจอะจิ้งจกนกกระจอก

(กาพย์ฉบังเบ็ดเตล็ด)

การอ่านภาพย์ฉบบั ๑๖

- ๑ อินทรชิตบิตเป็อนกายิน เหมือนองค์อมรินทร์
ทรงคชเอราวัณ
- ๑ ช้างนิรมิตฤทธิแรงแข็งขัน เพื่อกผ่องผิวพรรณ
สีสังข์สะอาดโอฬาร

การอ่านภาพยั้ง ๑๖

๑ สามสิบสามเศียรโสภา เศียรหนึ่งเจ็ดงา

ตั้งเพชรรัตน์รูจี

๑ งาหนึ่งเจ็ดใบกษรณี สระหนึ่งย่อมมี

เจ็ดกออุบลบันดาล

ลงมือทำ จดจำได้

นักเรียนศึกษาใบงาน เรื่อง สืบทราบภาพย์ฉบัง ๑๖ (๑)
แล้วลงมือปฏิบัติใบงานเรื่องการแบ่งวรรคและการโยงสัมผัส
ฉันทลักษณ์ของภาพย์ฉบัง ๑๖

ใบความรู้ที่ ๒ เรื่อง สืบทราบ กาพย์ฉบ ๑๖ (๑)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง บทพากย์เอราวัณ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สืบทราบ กาพย์ฉบ ๑๖ (๑)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

กาพย์ฉบ หมายถึง คำประพันธ์ประเภทกาพย์ บทหนึ่งมีเพียงหนึ่งบาท บาทละ ๓ วรรค บังคับจำนวนคำและสัมผัส ไม่มีบังคับเอก-โท หรือครู-ลูก กาพย์ฉบที่กวีนิยมใช้ในวรรณกรรมตั้งแต่โบราณคือ กาพย์ฉบ ๑๖ เคยเชื่อกันว่ากาพย์เป็นคำประพันธ์ที่ดัดแปลงมาจากฉันท แต่สำหรับ กาพย์ฉบ นี้ไม่ปรากฏว่ามาจากฉันทชนิดใด และไม่เหมือนกาพย์ชนิดใดในตำรากาพย์ ขณะที่สุจิตต์ วงษ์เทศ ระบุว่ากาพย์ฉบเป็นฉันทลักษณะเขมร โดย ฉบ มีรากจากคำเขมรว่า “จ๋อ” หรือ “จ๋อ” (ไทยใช้ว่า จ๋อ) แปลว่า รบ, สงคราม แต่กวีเขมรบรรยายฉากสงคราม, เคลื่อนทัพ,สู้รบ ด้วยฉันทลักษณะที่เขมรเรียกบทพนอล(บุมโนล) แล้วไทยเรียกฉบ

๑. คณะ (จำนวนคำและวรรค)กาพย์ฉบ ๑๖ หนึ่งบท มี ๑ บาท แบ่งออกเป็น ๓ วรรค ดังนี้.
- วรรคที่หนึ่ง (วรรคสดับ): มี ๖ คำ (พยางค์)
 - วรรคที่สอง (วรรครับ): มี ๔ คำ (พยางค์)
 - วรรคที่สาม (วรรคส่ง): มี ๖ คำ (พยางค์)
 - รวมทั้งบทมี ๖ + ๔ + ๖ = ๑๖ คำ

๒. สัมผัส (สัมผัสบังคับ) สัมผัสของกาพย์ฉบ ๑๖ แบ่งเป็น ๒ ชนิด ที่ถือเป็นสัมผัสบังคับ คือ

ชนิดของสัมผัส	ตำแหน่งสัมผัส	แผนผัง
สัมผัสระหว่างวรรค (สัมผัสนอก)	คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ สัมผัสกับ คำสุดท้ายของวรรคที่ ๒	○○○○○○ (ก) ○○○○ (ก) ○○○○○○ (ข)
สัมผัสระหว่างบท	คำสุดท้ายของวรรคที่ ๓ (วรรคส่ง) สัมผัสกับ คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ ของบทถัดไป	บทที่ ๑: ...○○○○○○ (ข) บทที่ ๒: ○○○○○○ (ข)...

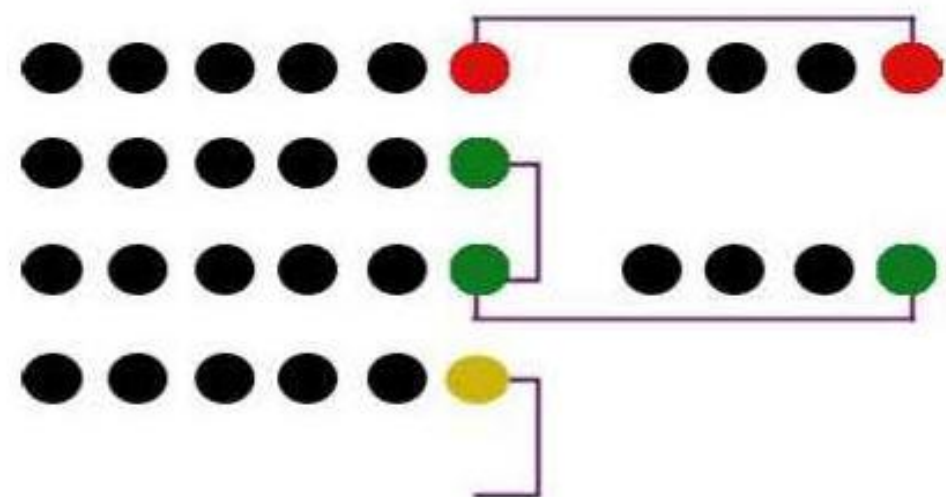
- หมายเหตุ: กาพย์ฉบ ๑๖ ไม่บังคับเรื่องเสียงวรรณยุกต์ หรือครู-ลูก เหมือนคำประพันธ์ประเภทฉันท แต่โดยทั่วไปมักนิยมใช้คำท้ายวรรคที่ ๓ (คำส่งสัมผัส) เป็นคำที่มีเสียงสามัญ หรือเสียงจัตวา เพื่อความไพเราะ+
๓. แผนผัง (ฉันทลักษณ์)

ใบความรู้ที่ ๒

สืบทราบ กาพย์ฉบ ๑๖ (๑)

ผังภาพย้งดง

หังผ แผผ วิเชยรผผ (ฮ้างฮังโง <https://pantip.com/topic/ptb-088888>) สบคณวณที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๘

โเบคควมรู้ที่ ๒

สืบทราบ กากพ้งดง ๑๖ (๑)

ใบงานที่ ๒ เรื่อง สืบทราบ ภาพยนตร์ ๑๖ (๑)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง บทพากย์เอราวัณ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สืบทราบ ภาพยนตร์ ๑๖ (๑)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดให้ดังนี้

๑. ลักษณะของภาพยนตร์ ๑๖ มีลักษณะฉันทลักษณ์อย่างไร (๕ คะแนน)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ ๒

สืบทราบ ภาพยนตร์ ๑๖ (๑)

๒. ให้นักเรียนนำบทประพันธ์ที่จับสลากได้เขียนแบ่งวรรคให้ถูกต้อง (๑๕ คะแนน)

กลุ่มที่
สมาชิกในกลุ่ม

.....
.....
.....
.....
.....

ใบงานที่ ๒

สืบทราบ ภาพยนตร์ฉบับ ๑๖ (๑)

ช่วง

คำไหน...ใช้ถูก

ไตรรงค์

ไตรรงค์

น. ๓ สี, เรียกธงชาติไทยซึ่งมี ๓ สี ๕ แถบ
คือ แดง ขาว น้ำเงิน ขาว แดง ว่า ธงไตรรงค์.

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง สืบทราบ

ภาพยนตร์ฉบับ ๑๖ (๒)

ดาวน์โหลดข้อมูลได้ที่ www.dltv.ac.th

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. Power point สืบทราบ ภาพยนตร์ฉบับ ๑๖ (๒)
๒. ใบงานที่ ๓ สืบทราบ ภาพยนตร์ฉบับ ๑๖ (๒)
๓. ใบความรู้ที่ ๓ สืบทราบ ภาพยนตร์ฉบับ ๑๖ (๒)
๔. สมุดรายวิชาภาษาไทย

ดาวน์โหลดข้อมูลได้ที่ www.dltv.ac.th